

ข้อมูลพื้นฐานโครงการ ลักษณะทางกายภาพ และแนวความคิดในการออกแบบ

ในบทนี้เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลนครพิษณุโลก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ในการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันของสวนชมนาน รวมทั้งศึกษาแนวความคิดในการออกแบบโครงการ เพื่อช่วยในการประเมินสภาพการใช้งานและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องกับแนวความคิดในการออกแบบหรือไม่ นำผลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ต่อถึงแนวทางการปรับปรุงโครงการสวนชมนานระยะที่ 1 มีหัวข้อในการวิเคราะห์ดังนี้

3.1 ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลนครพิษณุโลก

เทศบาลนครพิษณุโลกเป็นพื้นที่ศูนย์กลางที่รองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคเหนือตอนล่าง ทั้งทางด้านรถไฟ ทางรถยนต์ และทางอากาศ บทบาทนี้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นหากมีการเปิดภูมิภาคอินโดจีน เนื่องจากทำเลที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์และศักยภาพด้านโครงข่ายคมนาคม ทางด้านเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็กไปสู่จังหวัดอื่น ๆ ในภาคและอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด นอกจากนี้บทบาทของพิษณุโลกยังเป็นศูนย์กลางทางด้านบริการทางการเงินและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทั้งระดับภาค และภายในจังหวัดพิษณุโลกอีกด้วย เป็นศูนย์กลางทางด้านการค้าปลีกค้าส่ง เป็นศูนย์กลางทางการสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการปกครองและศูนย์ราชการที่สำคัญของภูมิภาคและที่สำคัญคือทางด้านการท่องเที่ยว เพราะจังหวัดพิษณุโลกอยู่ระหว่างกึ่งกลางเส้นทางท่องเที่ยวของภาคกลางและภาคเหนือ คือ กรุงเทพฯและเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจุดพักของนักท่องเที่ยวที่จะท่องเที่ยวในภูมิภาครอบ ๆ

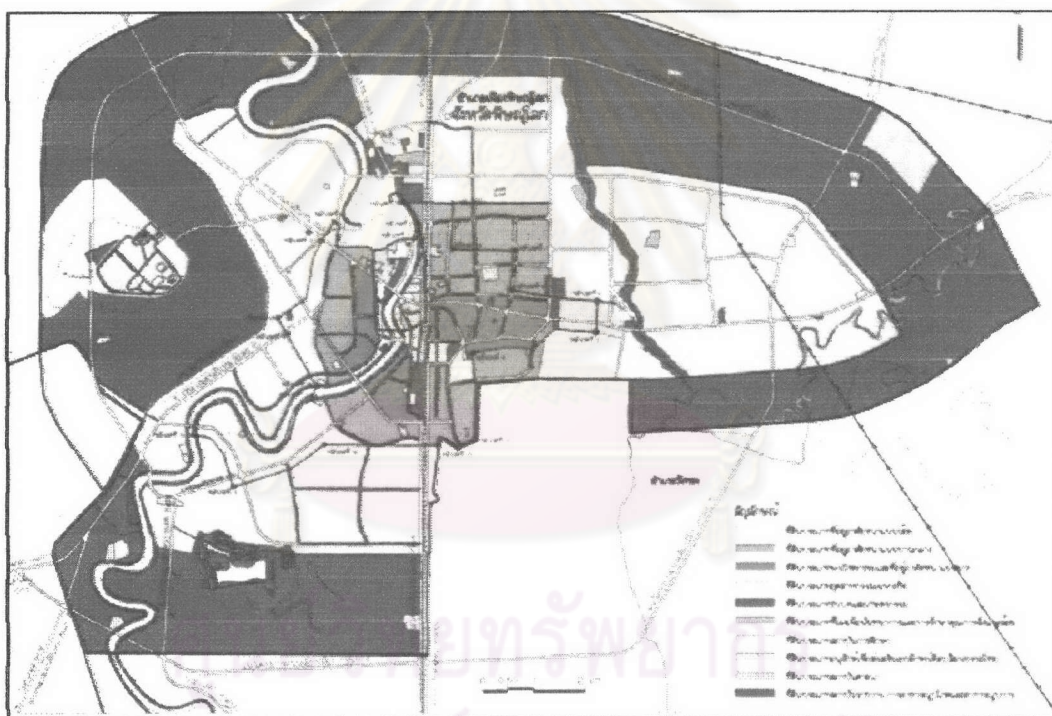
จากปัจจัยที่มีความพร้อมในทุกด้านที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคของจังหวัดพิษณุโลก ในส่วนของภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางจังหวัดพิษณุโลกและเทศบาลนครพิษณุโลกมีนโยบายชัดเจนในการสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงานประเพณีหลักของจังหวัด การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายประเภทที่ต้องใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตของชุมชน มาเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยสนับสนุนในการเพิ่มศักยภาพและความโดดเด่นของการท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างจุดดึงดูดและความสนใจจากนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น อาทิ

การจัดงานมหกรรมอาหารและของที่ระลึก งานประเพณีสงกรานต์ และงานประเพณีลอยกระทง เป็นต้น (เทศบาลนครพิษณุโลก : 2546)

3.1.1 พื้นที่วางผังเมืองรวมเมืองพิษณุโลก

ผังเมืองรวมเมืองพิษณุโลกประกอบด้วย พื้นที่เขตเทศบาลนครพิษณุโลก ประมาณ 18.26 ตารางกิโลเมตร พื้นที่นอกเขตเทศบาล (อยู่ในเขตผังเมืองรวม) ประมาณ 153.58 ตารางกิโลเมตร โดยครอบคลุมพื้นที่ 16 ตำบล ใน 2 อำเภอ คือ อำเภอเมืองพิษณุโลก 14 ตำบล และอำเภอวังทอง 2 ตำบล

พื้นที่โครงการสวนชมน่านตั้งอยู่ในเขตที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง (สีส้ม) ซึ่งประกอบไปด้วยชุมชนต่าง ๆ อาชีพของผู้ที่อาศัยในเขตเทศบาล ส่วนมากประกอบอาชีพ รับราชการ ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น

ภาพที่ 3.1-1 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดพิษณุโลก

3.1.2 ลักษณะทางกายภาพ

เขตเทศบาลเมืองพิษณุโลกมีแม่น้ำน่านไหลผ่านกลาง แบ่งพื้นที่ของเมืองออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ มีพื้นที่โดยประมาณ 13 ตารางกิโลเมตร เป็นศูนย์กลางทางพาณิชย์กรรม และศูนย์กลางการคมนาคม ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน อีกทั้งยังเป็น

ศูนย์กลางทางด้านธุรกิจ การสื่อสาร และการบริการ ส่วนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำนั้น มีพื้นที่ประมาณ 5.21 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัยของชุมชนเมืองพิษณุโลก สถานะที่ราชการและสถานศึกษา

3.1.3 ประชากรและจำนวนนักท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก

ข้อมูลประชากร : ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2547 มีจำนวน 87,606 คน มีชุมชนรวม 27,500 หลังคาเรือน และมีอัตราความหนาแน่น คิดเป็น 1,506 หลังคาเรือน ต่อ ตารางกิโลเมตร คาดการณ์จำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2549 เพิ่มขึ้นเป็น 105,127 คน หมายถึง ใน 7 ปีต่อมา จะมีอัตราการเพิ่มประชากรอีก 17,251 คน คิดเฉลี่ยเป็น 2,503 คน ต่อปี ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.85 ต่อปี

ข้อมูลนักท่องเที่ยว : จากการรวบรวมข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ.2540 มีนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,462,413 คน ชาวต่างประเทศ 301,889 คน ปี พ.ศ.2541 มีนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,477,659 คน ชาวต่างประเทศ 317,158 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.04 และ 5.06 ตามลำดับ และคาดว่าแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 2-3 ด้วย (เทศบาลนครพิษณุโลก : 2546)

จากการคาดคะเนของการเพิ่มจำนวนประชากรและจำนวนนักท่องเที่ยว ส่งผลให้เทศบาลนครพิษณุโลกมีแนวคิดที่จะขยายพื้นที่เพื่อให้รองรับจำนวนนักท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพและกระจายรายได้มาสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดโครงการปรับปรุงพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ซึ่งโครงการพัฒนาริมตลิ่งแม่น้ำน่าน ระยะที่ 1 (โครงการสวนชมน์าน) ก็เป็นส่วนหนึ่งในโครงการนี้ด้วย

3.1.4 พื้นที่ที่เป็นสวนสาธารณะและที่พักผ่อนหย่อนใจในเขตเมือง

ในปัจจุบันนี้พื้นที่ที่เป็นสวนสาธารณะและที่พักผ่อนหย่อนใจของประชากรในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ได้แก่ สวนริมแม่น้ำน่าน เกาะกลางถนน ทางเท้า และสวนพฤกษศาสตร์บริเวณเรือนแพ เป็นพื้นที่รวมประมาณ 0.708 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นประมาณ 7,883 ตารางเมตรต่อ 1,000 คน ซึ่งเมื่อเทียบกับมาตรฐานของสวนและสวนสาธารณะของ Cliff Tandy แล้วใกล้เคียงมาตรฐานมาก สำหรับการรองรับประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกในปัจจุบัน คือสวนหย่อมและสวนสาธารณะสำหรับทุกวัย มีขนาดของพื้นที่ 8,000 ตารางเมตรต่อประชากร 1,000 คน คาดว่าจะไม่เพียงพอที่จะรองรับการขยายตัวของประชากรและการขยายตัวของเมืองในอนาคต (จากในข้อ 3.1.3 ที่มีการคาดคะเนการเพิ่มจำนวนของประชากรและจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต)

ชนิด	ขนาดพื้นที่แนะนำสำหรับพื้นที่โล่ง (ตารางเมตรต่อประชากร 1,000คน)
พื้นที่โล่งสำหรับเด็กอายุระหว่าง 0 - 5 ขวบ	800
สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอายุระหว่าง 6 - 12 ขวบ	3,600
พื้นที่สำหรับผู้ใหญ่	2,000
พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับทุกวัย	14,000
โรงเรียนรัฐบาลสำหรับเด็กและสนามเด็กเล่น	6,000
สนามกอล์ฟสำหรับทุกวัย	5,600
สวนหย่อมและสวนสาธารณะสำหรับทุกวัย	8,000

ข้อมูลอ้างอิงจากเทศบาลนครพิษณุโลก

ตารางที่ 3.1-1 ข้อเสนอแนะสำหรับขนาดของพื้นที่โล่งสำหรับการขยายเมืองใหญ่ของ Clif Tandy

3.1.5 โครงการปรับปรุงตลิ่งและพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำน่าน

โครงการปรับปรุงตลิ่งและพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำน่าน เทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 ระยะด้วยกัน คือ

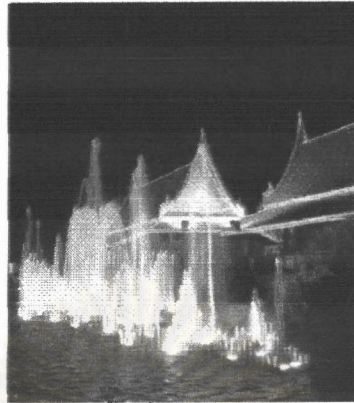
1. โครงการสวนขมน่านระยะที่ 1 เป็นโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวบริเวณริมตลิ่งแม่น้ำน่านด้านตะวันออกตั้งแต่สะพานนเรศวรจนถึงสะพานเอกาทศรถ ความยาวโครงการประมาณ 950 เมตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงและขยายพื้นที่ฝั่งและตลิ่งของแม่น้ำน่าน จัดสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงามเพื่อเป็นที่จัดงานประเพณีที่สำคัญของจังหวัด การพักผ่อนหย่อนใจ และจัดกิจกรรม นันทนาการรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นปอดของเมืองในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกรวมทั้งการจัดกิจกรรมทางด้านการกีฬา โครงการสวนขมน่านระยะที่ 1 เป็นโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

- โครงการระยะที่ 1 ประกอบด้วย เขื่อนป้องกันตลิ่ง, ทางเดินเท้าริมตลิ่ง และบันได, ลานหน้าวัดราชบูรณะ, อัฒจันทร์ชมเรือ, สวนดอกไม้, ร้านขายของที่ระลึก, เวทีกลางแจ้ง

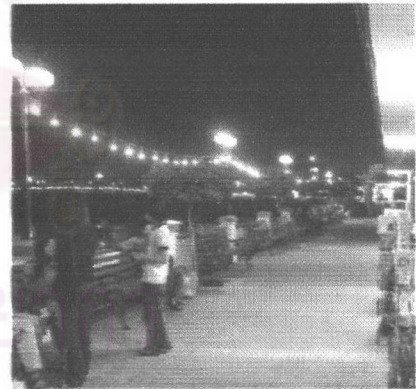
ภาพที่ 3.1-2 แสดงพื้นที่โครงการสวนขมน่านระยะที่ 1 (โครงการระยะที่ 1)

- โครงการระยะที่ 2 ประกอบด้วย พิพิธภัณฑสถานเรือนแพ ส่วนใหญ่เป็นงาน Softscape เป็นการใช้สอยจากประชาชนในท้องถิ่น

ภาพที่ 3.1-3 แสดงพื้นที่โครงการสวนขนมน่านระยะที่ 1
(โครงการระยะที่ 2)

2. โครงการสวนขนมน่านระยะที่ 2 เป็นโครงการจัดภูมิทัศน์ปรับปรุงให้สวยงาม จัดพื้นที่สำหรับรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ความยาวโครงการประมาณ 480 เมตร พื้นที่ต่อเนื่องกับโครงการสวนขนมน่านระยะที่ 1 จัดพื้นที่ประกอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของคนในท้องถิ่น สร้างอาคารร้านค้า 170 หน่วย เป็นพื้นที่ตลาดไนท์บาร์ชา¹ โครงการสวนขนมน่านระยะที่ 2 เป็นโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

ภาพที่ 3.1-4 และภาพที่ 3.1-5 แสดงพื้นที่โครงการสวนขนมน่านระยะที่ 2

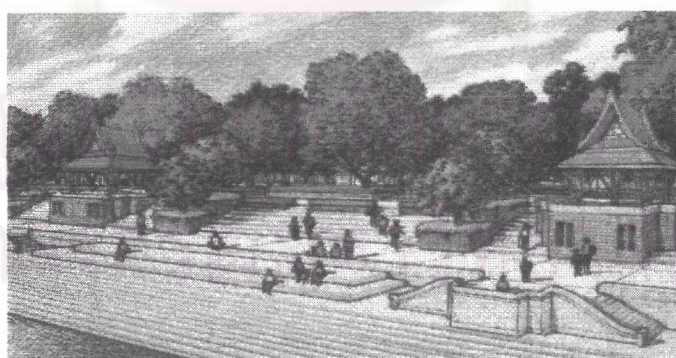
¹ ตลาดไนท์บาร์ชา คือ ร้านค้าที่ขายของต่างๆ เช่น ร้านอาหาร เสื้อผ้า สินค้าพื้นเมือง เป็นต้น โดยส่วนมากจะขายในช่วงเวลากลางคืนตั้งแต่เวลา 05.30 – 11.00 นาฬิกาโดยประมาณ

3. โครงการสวนขมน่านระยะที่ 3 เป็นโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวบริเวณตลิ่งแม่น้ำน่านฝั่งตะวันตก ตั้งแต่สะพานเรศวรถึงสะพานเอกาทศรถ ซึ่งเป็นย่านชุมชน ที่พักอาศัย และสถานที่ราชการ ความยาวโครงการประมาณ 1000 เมตร จัดสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม ส่งเสริมสถานที่ราชการในบริเวณดังกล่าว และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชนเมือง โดยจัดสร้างเป็นสวนสาธารณะริมแม่น้ำที่ตกแต่งด้วยพื้นผิวลาดแข็ง และสวนหย่อม ประกอบด้วยอาคารสาธารณะขายของที่ระลึก ร้านอาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น โครงการสวนขมน่านระยะที่ 3 เป็นโครงการที่กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง

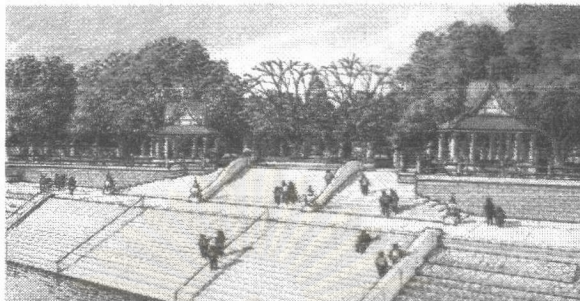
ภาพที่ 3.1-6 แสดงพื้นที่โครงการสวนขมน่านระยะที่ 3

4. โครงการสวนขมน่านระยะที่ 4 เป็นโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวบริเวณตลิ่งริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันตกตั้งแต่สะพานเรศวรถึงค่ายนเรศวร ความยาวโครงการประมาณ 900 เมตร เป็นการจัดภูมิทัศน์ช่วยส่งเสริมสถานที่ราชการที่สำคัญ ได้แก่ ศาลหลักเมือง ศาลากลางจังหวัด พระราชวังจันทน์ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชนเมือง และยังรองรับการชุมนุมของประชาชนในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น เทศกาลลอยกระทง ประเพณีแข่งเรือยาวประจำปี เป็นต้น โครงการสวนขมน่านระยะที่ 4 เป็นโครงการที่อยู่ระหว่างการออกแบบเพื่อเสนอทำการก่อสร้าง

ภาพที่ 3.1-7 แสดงรูปแบบการปรับปรุงพื้นที่โครงการสวนขมน่านระยะที่ 4

5. โครงการปรับปรุงสวนชมนานหน้าวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นโครงการบูรณะและซ่อมแซม สวนสาธารณะผิวดาดแข็งเดิมบริเวณหน้าวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งเป็นที่รวมของชุมชนในเขตกาลต่าง ๆ ตามประเพณีของท้องถิ่น โครงการสวนชมนานหน้าวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหารเป็นโครงการที่อยู่ระหว่างการออกแบบเพื่อเสนอทำการก่อสร้าง

ภาพที่ 3.1-8 แสดงรูปแบบการปรับปรุง

โครงการสวนชมนานหน้าวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

1	โครงการสวนชมนานระยะที่ 1	2	โครงการสวนชมนานระยะที่ 2
3	โครงการสวนชมนานระยะที่ 3	4	โครงการสวนชมนานระยะที่ 4
5	โครงการปรับปรุงสวนชมนานหน้าวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร		

ภาพที่ 3.1-9 แผนผังที่ตั้งโครงการสวนชมนานระยะที่ 1 – ระยะที่ 5

3.2 สภาพทางกายภาพของโครงการสวนขมน่านระยะที่ 1

โครงการสวนขมน่านเป็นโครงการหนึ่งที่ตอบสนองนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของเมืองพิษณุโลกทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว รวมทั้งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยเน้นให้เกิดความสมดุลระหว่างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ (เทศบาลนครพิษณุโลก : 2542)

ลักษณะของพื้นที่โครงการเดิมเป็นที่สวนสาธารณะใจกลางชุมชน มีความยาวตามริมฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่านซึ่งมีอาคารเรือนแพอยู่มากมาย แต่ละพื้นที่ที่มีความกว้างของไม่เท่ากัน ซึ่งส่วนกว้างจะเป็นบริเวณที่มีต้นไม้ปกคลุมพอประมาณ มีการใช้สอยได้อย่างเต็มที่เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่ได้มีการพัฒนาให้เหมาะสม อีกทั้งยังไม่มีความต่อเนื่องทางด้านกายภาพและความสะอาด ปลอดภัย

ภาพที่ 3.2-1 และ 3.2-2 แสดงทัศนียภาพของพื้นที่ริมตลิ่งแม่น้ำน่าน
ในปี พ.ศ. 2542 ก่อนการปรับปรุง

สภาพปัจจุบันของพื้นที่สวนขมน่านมีการปรับปรุงพื้นที่จากเดิมที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ให้กลายเป็นสวนสาธารณะริมแม่น้ำที่มีการใช้สอยและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีการจัดสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม จัดพื้นที่เพื่อรองรับงานประเพณีที่สำคัญของจังหวัด รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมทางด้านนันทนาการอื่น ๆ อีกด้วย นับได้ว่าโครงการสวนขมน่านเป็นเสมือนปอดของเมือง เนื่องจากปัจจุบันในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกมีพื้นที่สวนสาธารณะเพียงแห่งเดียวคือ โครงการสวนขมน่าน นอกนั้นจะเป็นพื้นที่ในลักษณะเกาะกลางถนนและทางเท้า

ภาพที่ 3.2-3 แสดงลักษณะโดยทั่วไปของ
โครงการสวนขมน่านระยะที่ 1 หลังการปรับปรุง

3.2.1 ที่ตั้งและขอบเขตพื้นที่โครงการ

โครงการสวนขมน่านระยะที่ 1 ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก สภาพปัจจุบันของเทศบาลนครพิษณุโลกมีแม่น้ำน่านไหลผ่านกลางเมือง แยกเขตเทศบาลออกเป็น 2 ฝั่งคือ ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน มีพื้นที่ประมาณ 13.05 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น เนื่องจากเป็นย่านธุรกิจการค้า การบริการ และการขนส่ง ส่วนพื้นที่ด้านตะวันตกของแม่น้ำน่าน มีพื้นที่ประมาณ 5.21 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการและสถานศึกษา เช่น ศาลากลางจังหวัด ศาลจังหวัด ค่ายทหาร(ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช) และสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม) เป็นต้น

โครงการสวนขมน่านระยะที่ 1 มีพื้นที่อยู่ระหว่างสะพานนเรศวรและสะพานเอกาทศรถ ลักษณะของพื้นที่ที่มีความยาวตามแนวริมฝั่งด้านตะวันออกของแม่น้ำน่าน ยาวประมาณ 950.00 เมตร และมีพื้นที่ประมาณ 42,445 ตารางเมตร หรือประมาณ 27 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ ติดกับสะพานนเรศวร โครงการปรับปรุงสวนขมน่านหน้าวัดพระศรีมหาธาตุ วรมหาวิหาร มีพื้นที่ใกล้เคียงคือวัดนางพญาและวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
- ทิศใต้ ติดกับสะพานเอกาทศรถ โครงการสวนขมน่านระยะที่ 2 (ไนท์บาร์ซ่า) พื้นที่ใกล้เคียงคือ แหล่งชุมชนพักอาศัย และตลาดสด
- ทิศตะวันออก เป็นพื้นที่ด้านยาวจึงมีความหลากหลายทางการใช้งาน เช่น บริเวณจุดเริ่มต้นโครงการ (ด้านสะพานนเรศวร) อยู่ติดกับวัดราชบูรณะ ถัดมาเป็นส่วนพื้นที่ราชการ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ศูนย์โทรคมนาคม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก ที่ทำการไปรษณีย์ ชุมชายโทรศัพท์พิษณุโลก บ้านพักอาศัย และสถานีตำรวจภูธรจังหวัดพิษณุโลก
- ทิศตะวันตก ติดกับแม่น้ำน่านตลอดทั้งความยาวของโครงการ

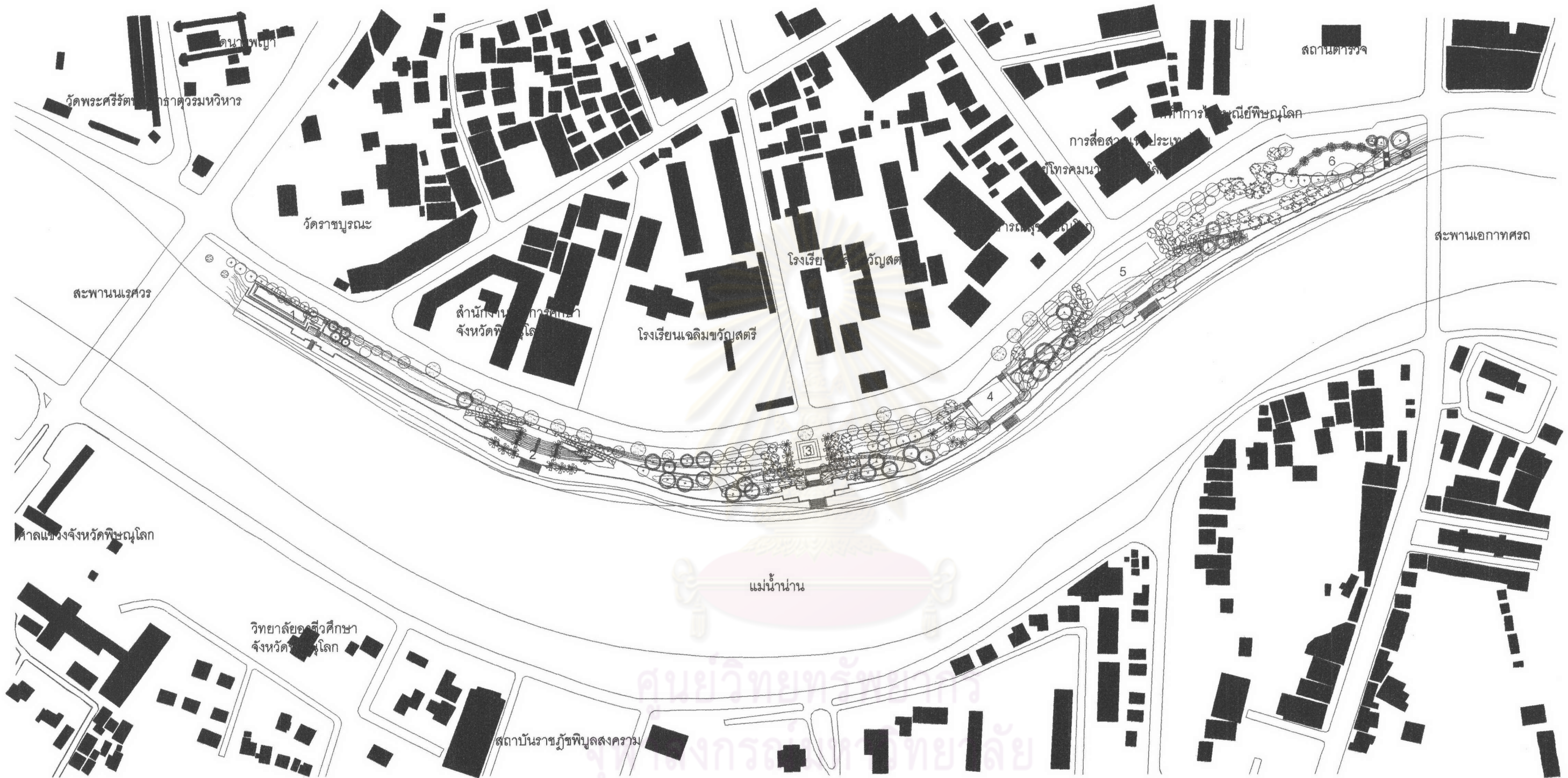

ภาพที่ 3.2-4 แสดงแผนที่ตั้งของโครงการ

3.2.2 การใช้ที่ดินโดยรอบโครงการ

เมื่อพิจารณาถึงการ用地ที่ดินรอบพื้นที่ของโครงการ ที่ส่งผลโดยตรงกับการจัดการ และการออกแบบกำหนดพื้นที่ของโครงการ จะเห็นได้ว่าพื้นที่โดยรอบส่วนใหญ่เป็นแหล่งชุมชน เช่น ตลาด สำนักงาน เทศบาล และสถานที่ราชการต่าง ๆ โดยมีลำน้ำน่านเป็นตัวกั้นการขยายตัว ในอดีตจะพบว่าที่ชุมชนจะมีการขยายตัวขนานไปตามลำน้ำ และกระจายตัวเป็นวงกว้างออกไปตามกาลเวลา

ในบริเวณด้านเหนือจากสะพานนครสวรรค์ (ถือเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ) มีพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับวัดราชบูรณะ พื้นที่ในบริเวณนี้จะมีการใช้สอยที่ไม่ค่อยซับซ้อนส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของชุมชนพักอาศัย ถัดมาทางด้านทิศใต้จะมีการใช้งานที่เริ่มซับซ้อนมากขึ้นคือ จะมีโรงเรียน และสถานที่ราชการต่างๆ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ศูนย์โทรคมนาคม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก ที่ทำการไปรษณีย์ชุมสายโทรศัพท์พิษณุโลก บ้านพักอาศัย และสถานีตำรวจภูธร จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น

ภาพที่ 3.2-5 ผังแสดงการใช้พื้นที่โดยรอบโครงการสวนชมม่าน ระยะที่ 1

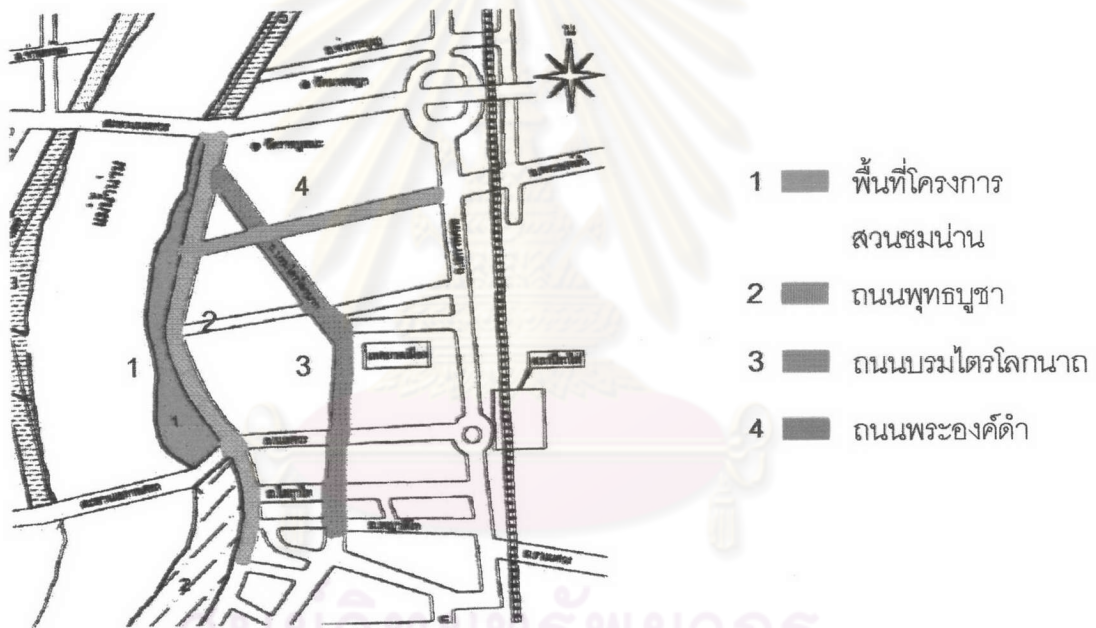
สัญลักษณ์:	
1 = ลานวัดราชบูรณะ	4 = ลานไม้ดอกและสนามเด็กเล่น
2 = อัฒจันทร์ชมเรือ	5 = พิพิธภัณฑ์ชาวแพ
3 = ลานหอนาฬิกา	6 = ลานอเนกประสงค์กลางแจ้ง

3.2.3 การเข้าถึงพื้นที่โครงการ

การเข้าถึงบริเวณโครงการ สามารถเข้าได้จากถนนสายหลัก 3 สาย คือ

- ถนนพหลโยธิน เป็นถนนเส้นที่อยู่ติดกับโครงการ เนื่องจากเป็นถนนที่เลียบขนานตลอดตามแนวพื้นที่ตั้งแต่สะพานนเรศวรไปจนถึงสะพานเอกาทศรถ
- ถนนบรมไตรโลกนาถ เป็นถนนหลักจากที่เข้าสู่เทศบาลนครพิษณุโลกเข้าถึงพื้นที่โครงการจากบริเวณหน้าวัดราชบูรณะ
- ถนนพระองค์ดำ เข้าถึงพื้นที่โครงการบริเวณด้านข้างโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

นอกจากนี้ยังมีถนนย่อยอีกหลายสายที่สามารถเข้ามาถึงโครงการได้ เช่น ถนนอาทิตย์วงศ์ ถนนนเรศวร และถนนพญาภิไทย เป็นต้น สำหรับการเดินทางเข้าสู่พื้นที่โครงการสามารถทำได้สะดวก เนื่องจากโครงการตั้งอยู่ห่างจากชุมชนและสำนักงานเทศบาลจังหวัดและหน่วยราชการอื่นๆ มีระยะทางไม่เกิน 400 เมตร หรือเดินเท้าไม่เกิน 15 นาที

ภาพที่ 3.2-6 แสดงเส้นทางสายหลักที่เข้าถึง

พื้นที่โครงการสวนชมน่านระยะที่ 1

3.2.4 ลักษณะภูมิอากาศ (เทศบาลนครพิษณุโลก : 2546)

ลักษณะภูมิอากาศเป็นภูมิอากาศแบบบริเวณกึ่งเส้นศูนย์สูตร ฤดูร้อนจะเริ่มประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์หรือต้นเดือนมีนาคมจนถึงประมาณเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนจะเริ่มประมาณเดือนมิถุนายนจนถึงเดือนตุลาคม และฤดูหนาวจะเริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายน

จนถึงประมาณปลายเดือนมกราคมหรือต้นเดือนมีนาคม ลมมรสุมที่พัดผ่านในฤดูหนาวคือลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและในช่วงฤดูฝนคือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

1. ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนในบริเวณพื้นที่โครงการตลอดทั้งปีเฉลี่ยประมาณ 1,335 มม. เดือนที่มีฝนตกเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในเดือนมกราคม เฉลี่ยประมาณ 5.1 มม. และเดือนที่มีฝนตกเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ เดือนสิงหาคม เฉลี่ยประมาณ 256.7 มม. จำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 117 วัน จำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในเดือนธันวาคม คือตกเฉลี่ยประมาณ 1 วันเท่านั้น และจำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ยมากที่สุดในเดือนสิงหาคม คือตกประมาณ 21 วัน ปริมาณฝนที่ตกในช่วงฤดูฝน (พ.ค. - ต.ค.) มีค่าประมาณ 1,192.7 มม. หรือประมาณ 89 เปอร์เซ็นต์ของปริมาณฝนที่ตกตลอดทั้งปี

2. อัตราการระเหย จากข้อมูลอัตราการระเหยจากถาดวัดการระเหยของสถานีตรวจสภาพอากาศอำเภอเมืองพิษณุโลก ปรากฏว่าอัตราการระเหยจากถาดมีค่าเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 1,647.6 มม. เดือนที่มีอัตราการระเหยต่ำสุด ได้แก่ เดือนมกราคม มีค่าเฉลี่ย 109.8 มม. และเดือนที่มีอัตราการระเหยสูงสุดได้แก่ เดือนเมษายน มีค่าเฉลี่ย 186.8 มม. อัตราการระเหยต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นอัตราการระเหยที่วัดจากถาดการระเหย ซึ่งถ้าต้องการทราบอัตราการระเหยที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดจะต้องคูณด้วยค่า 0.7 จึงจะได้ค่าการระเหยที่ควรจะเป็น ดังนั้นอัตราการระเหยตลอดทั้งปีจะมีค่าประมาณ $1,647.6 \times 0.7 = 1,153.3$ มม.

3. อุณหภูมิ ค่าเฉลี่ยรายเดือน มีค่าอยู่ระหว่าง 24.1 ถึง 30.7 องศาเซลเซียส เดือนที่มีอุณหภูมิต่ำที่สุดได้แก่ เดือนธันวาคม มีค่าเฉลี่ย 24.1 องศาเซลเซียส และเดือนที่มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดได้แก่เดือนเมษายน มีค่าเฉลี่ย 30.7 องศาเซลเซียส ซึ่งอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 27.7 องศาเซลเซียส

4. ความชื้นสัมพัทธ์ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 71 เปอร์เซ็นต์ เดือนที่มีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุดได้แก่เดือนมีนาคม มีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย 61 เปอร์เซ็นต์ และเดือนที่มีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุดได้แก่เดือนสิงหาคมและกันยายน มีค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยเท่ากับ 2 เดือน ซึ่งเท่ากับ 80 เปอร์เซ็นต์

5. เมฆปกคลุม มีเมฆปกคลุมเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 5.6 หน่วย (หน่วย 1-10) เดือนที่มีเมฆปกคลุมเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เดือนมกราคม มีค่า 3.0 หน่วยและเดือนที่มีเมฆปกคลุมเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่เดือนสิงหาคม มีค่าเท่ากับ 8.5 หน่วย

3.2.5 สภาพอุทกวิทยา

ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกมีแม่น้ำสำคัญหลายสายที่ไหลผ่านคือ แม่น้ำน่านไหลผ่านกลางเมือง เขตเทศบาลนครพิษณุโลก แม่น้ำยมไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตกของเมือง แม่น้ำแควน้อยเป็นแม่น้ำสายเล็กมีต้นกำเนิดจากอำเภอนครไทย ซึ่งไหลมารวมกับแม่น้ำน่านที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

สภาพทางอุทกวิทยาที่สำคัญในพื้นที่โครงการสวนชมน่าน คือ แม้จะเป็นช่วงฤดูน้ำหลาก (ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน) ในแต่ละปีจะมีระดับน้ำในแม่น้ำน่านไม่สูงมากไม่ทำความเสียหายให้กับพื้นที่โครงการ ตั้งแต่โครงการสวนชมน่านก่อสร้างแล้วเสร็จมีเพียง 2 ครั้งเท่านั้นที่มีระดับน้ำในแม่น้ำน่านสูงจนทำความเสียหายให้แก่พื้นที่ คือ ใน พ.ศ. 2538 ทั้งนี้เพราะมีฝนตกหนักในเขตพื้นที่ภาคเหนือประกอบกับได้รับปริมาณน้ำจากแม่น้ำแควน้อย ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมล้นตลิ่ง โดยเฉพาะฝั่งตะวันตกของแม่น้ำน่านมีน้ำท่วมตลอดแนวต่อเนื่องไปจนถึงคลองชลประทานสายใหญ่ที่ขนานไปกับแม่น้ำน่าน และใน พ.ศ. 2539 เกิดฝนตกหนักในเขตบริเวณเทือกเขาเพชรบูรณ์ ทำให้เกิดน้ำไหลป่าเข้าท่วมพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยเฉพาะพื้นที่ฝั่งตะวันออกและทางทิศเหนือของเมือง ส่งผลให้มีน้ำล้นตลิ่งแม่น้ำน่าน ทำให้พื้นที่โครงการสวนชมน่านด้านทิศตะวันออกได้รับความเสียหาย

ก่อน

หลัง

ภาพที่ 3.2-7 ภาพตัวอย่างแสดงการเปรียบเทียบพื้นที่สวนชมน่าน
ในช่วงก่อนน้ำท่วมและหลังน้ำท่วม

3.2.6 สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สนาม

ภายในพื้นที่โครงการสวนชมน์นาระยะที่ 1 สามารถแบ่งสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สนามได้ 3 ลักษณะ คือ (รายละเอียดดูในบทที่ 4)

- 1) สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีลักษณะเป็นอาคารสามารถเข้าไปใช้งานได้ มีดังนี้
 - อาคารห้องน้ำสาธารณะ
 - อาคารร้านค้าขายของ
 - ที่จอดรถโดยสารประจำทาง
- 2) อุปกรณ์สนามที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ มีดังนี้
 - ถังขยะ
 - เก้าอี้สนาม
- 3) อุปกรณ์สนามที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ มีดังนี้
 - โคมไฟ และเสาไฟ
 - ตู้น้ำดื่มสาธารณะ
 - ป้ายโครงการ และป้ายบอกทาง
 - เส้นทางภายในโครงการ

3.2.7 การดูแลและบำรุงรักษา

การดูแลสวนนั้นจะมีผู้ดูแลสวนที่เป็นลูกจ้างของบริษัทเกษตรรุ่งยูทิลิตี้ เป็นบริษัทที่ทำการประมงลงจากเทศบาล มีคนดูแลจำนวน 12 คน ทำงานตั้งแต่เวลา 8.00-16.00 น. ในวันจันทร์-ศุกร์ มีลักษณะการทำงานแบ่งงานออกเป็น 2 แบบคือ คนงานชายจะทำหน้าที่ดูแล ตัดแต่งต้นไม้และรดน้ำ ส่วนคนงานหญิงจะทำหน้าที่ดูแลทำความสะอาดภายในสวน น้ำที่ใช้รดน้ำต้นไม้จะใช้จากการปั้มน้ำจากแม่น้ำน่าน

ภาพที่ 3.2-8 แสดงการรดน้ำของคนงานภายในสวน

3.3 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

การจัดสร้างโครงการพัฒนาริมตลิ่งแม่น้ำน่านระยะที่ 1 (สวนขม่นาน) มีจุดประสงค์เริ่มจากการที่เทศบาลนครพิษณุโลกต้องการปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตเทศบาลและต้องการที่จะขยายพื้นที่ให้พอเพียงกับการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว โดยนำเอาแนวการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาสร้างประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น จึงเกิดโครงการปรับปรุงตลิ่งและฝั่งริมแม่น้ำน่าน จังหวัดพิษณุโลกขึ้น โดยทางเทศบาลนครพิษณุโลกได้มอบหมายให้บริษัท เอเชียนเอ็นจิเนียริง คอนซัลแต้นส์ จำกัด เป็นผู้ออกแบบในปี พ.ศ. 2542 มีรายละเอียดในการออกแบบดังต่อไปนี้ (เทศบาลนครพิษณุโลก : 2542)

3.3.1 แนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่โครงการสวนขม่นาน ผู้ออกแบบได้มีการกำหนดกลุ่มของกิจกรรมออกเป็น 3 กลุ่มคือ

- กิจกรรมหนัก จัดเป็นกิจกรรมที่มีการใช้สอยพื้นที่ที่มีการรวมหมู่คนจำนวนมากที่ต้องการพื้นที่ที่ลาดแข็ง (Hardscape) เป็นตัวรองรับกิจกรรมที่เกิดขึ้น และเป็นพื้นที่ที่ต้องการความโล่ง เช่น พื้นที่ลานกิจกรรมอนุสาวรีย์ประสงค์กลางแจ้ง เป็นต้น
- กิจกรรมเบา เป็นกลุ่มกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวน้อย ไม่มีการรวมของหมู่คนจำนวนมาก เป็นจุดพักผ่อนค่อนข้างสงบ ต้องการพื้นที่ที่เป็นต้นไม้พืชพรรณ (Softscape) เช่น พื้นที่นั่งพักผ่อนบริเวณสนามหญ้าต่างๆ , พื้นที่บริเวณลานหอนาฬิกา เป็นต้น
- กิจกรรมกึ่งหนักกึ่งเบา เป็นกิจกรรมที่สามารถอยู่ได้ทั้งในส่วนกิจกรรมหนักหรือกิจกรรมเบาคือมีความต้องการทั้งพื้นที่ที่ลาดแข็งและพื้นที่พืชพรรณผสมผสานกันอยู่ในปริมาณเท่าๆกัน เช่น พื้นที่บริเวณอ้อมจันทร์ชมเรือ เป็นต้น

3.3.2 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการ

สวนขม่นานเป็นพื้นที่ที่มีความยาวตลอดแนวแม่น้ำน่านเริ่มตั้งแต่บริเวณสะพานนเรศวร จนถึงสะพานเอกาทศรถ รวมความยาวทั้งสิ้นประมาณ 950 เมตร ซึ่งเป็นพื้นที่เปิดโล่งตลอดแนว แนวความคิดในการใช้พื้นที่โครงการจึงใช้แม่น้ำเป็นสิ่งดึงดูดให้มีกิจกรรมสันทนาการ, นันทนาการ ต่อเนื่องจากพื้นที่ด้านหน้าเรื่อยจนถึงบริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยต่อชุมชนเมืองพิษณุโลก รวมทั้งปรับปรุงแนวตลิ่งและฝั่งโดยถมดินปรับสภาพพื้นที่ให้สูงขึ้นเพื่อป้องกันน้ำท่วมถึง ก่อให้เกิดความกว้างของพื้นที่ริมน้ำที่กว้างขึ้น เพื่อรองรับการใช้สอยของ

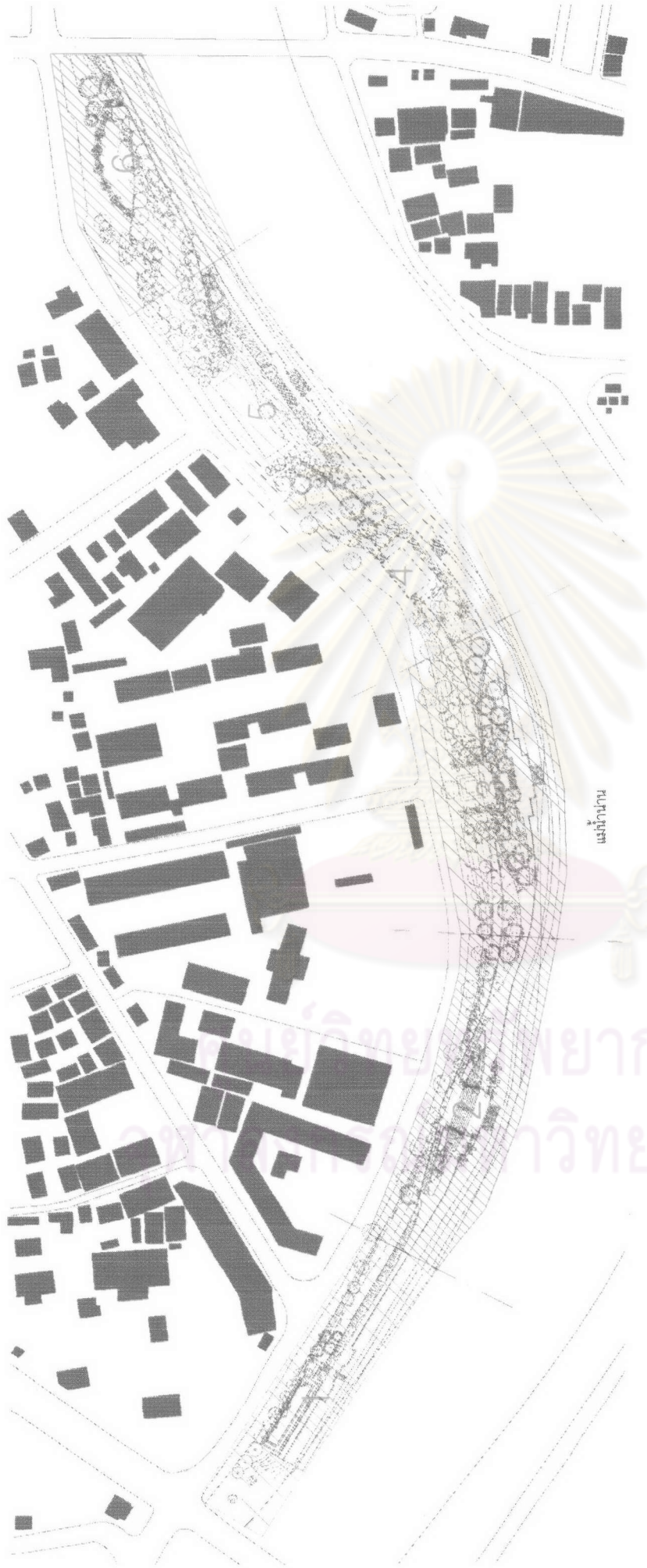
พื้นที่ โดยกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะแบ่งเป็นบริเวณกิจกรรมที่ต่างกันเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม และประเพณี อีกทั้งยังอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและต้นไม้เดิมที่สำคัญที่ขึ้นอยู่ในโครงการ ทั้งนี้ จะจัดพื้นที่เพื่อรองรับการจัดงานประเพณีสำคัญๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ยกตัวอย่างเช่น งานลอยกระทง การแข่งเรือ หรือเทศกาลประจำปี เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล

ในการออกแบบมีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยออกเป็น 6 พื้นที่ คือ

1. ลานหน้าวัดราชบูรณะ
2. อัฒจันทร์ชมเรือ
3. ลานหอนาฬิกา
4. ลานไม้ดอกและสนามเด็กเล่น
5. ลานพิพิธภัณฑ์ชาวแพ
6. ลานอเนกประสงค์และเวทีกลางแจ้ง

โดยพิจารณาในแต่ละพื้นที่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการใช้ที่ดินในปัจจุบันและการขยายตัวในอนาคตที่จะเกิดขึ้น เมื่อพิจารณาจากผังบริเวณเริ่มจากบริเวณสะพานนเรศวรเป็นบริเวณที่ติดกับวัดราชบูรณะจนถึงบริเวณสะพานเอกาทศรถเป็นบริเวณที่ติดกับสถานีตำรวจและตลาด จะเห็นว่ากิจกรรมมีความเข้มข้นขึ้นจากด้านเหนือไปสู่ใต้ ซึ่งจะมีการออกแบบพื้นที่ให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

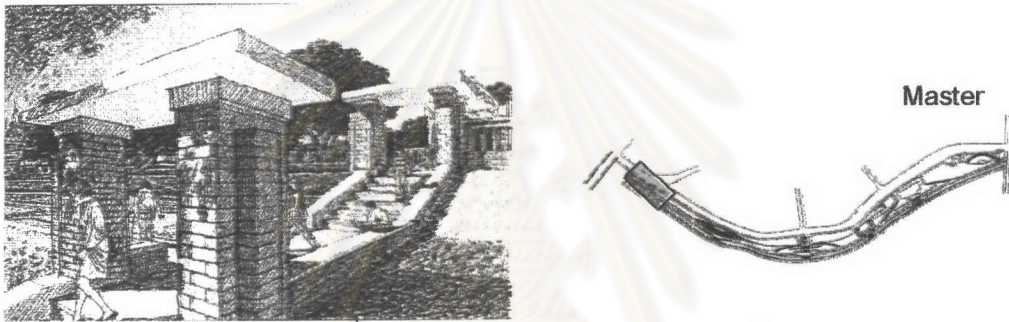
ภาพที่ 3.3-1ผังแสดงการจัดแบ่งพื้นที่ภายในโครงการสวนชุมชน

สัญลักษณ์	<p>1 = ลานวัดราชบูรณะ</p> <p>2 = อัฒจันทร์ชมเรือ</p> <p>3 = ลานหอนาฬิกา</p> <p>4 = ลานไม้ดอกและสนามเด็กเล่น</p> <p>5 = พื้นที่พักผ่อนชาวแพ</p> <p>6 = ลานอนุสาวรีย์ตากฟ้า</p>
-----------	---

3.3.3 แนวความคิดในการออกแบบแต่ละพื้นที่โครงการ

1. ลานหน้าวัดราชบูรณะ

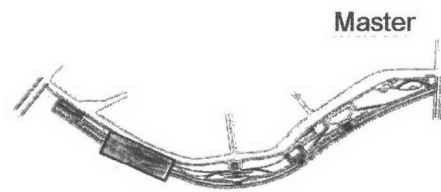
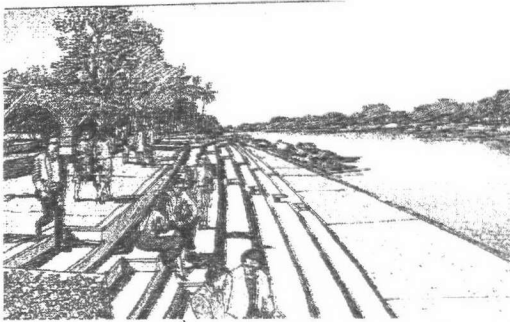
เนื่องจากพื้นที่อยู่ใกล้กับวัดราชบูรณะ ส่งผลให้พื้นที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะตัวเจดีย์ซึ่งเป็นเจดีย์ที่มีความเก่าแก่ ทางผู้ออกแบบจึงเน้นให้พื้นที่มีภาพลักษณ์ที่มีความสอดคล้องกันทั้งสภาพที่ดินและด้านมุมมองทาง องค์ประกอบทางภูมิทัศน์ที่เห็นได้ชัดเจนและแสดงเอกลักษณ์ของพื้นที่บริเวณนี้ ได้แก่ เสาและกำแพงอิฐโบราณ สนามหญ้า และพืชพรรณไม้ต่างๆ ในส่วนของพรรณไม้ได้เก็บรักษาต้นไม้เดิมไว้ คือ ต้นคูณ (ราชพฤกษ์) ซึ่งขึ้นอยู่บริเวณหน้าเจดีย์ฝั่งตรงข้ามกับวัดราชบูรณะ ส่วนต้นไม้ที่ปลูกเสริมเข้าไป ได้แก่ ต้นลำทมม ต้นไทร ต้นกุ่มน้ำ และนนทรี เป็นต้นไม้ที่ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของความเป็นไทย ไม้พุ่มและไม้คลุมดินจะเน้นรูปแบบที่มีความเรียบง่าย ตัดแต่ง มีรูปทรงที่ชัดเจน ได้แก่ ไทรยอดทอง ช้อนทอง แก้วโกสน

ภาพที่ 3.3-2 แสดงภาพตัวอย่างแนวความคิด
ในการออกแบบลานวัดราชบูรณะ

2. บริเวณอ้อมจันทร์ชมเรือ

พื้นที่บริเวณอ้อมจันทร์ชมเรืออยู่ต่อเนื่องจากบริเวณลานหน้าวัดราชบูรณะ เลื่อนลงมาทางสะพานเอกาทศรถ เป็นบริเวณที่มักจะใช้จัดกิจกรรมแข่งเรือในเทศกาลงานประเพณี และพื้นที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จึงเป็นเหมือนจุดรวมคนที่จะเกิดขึ้นเป็นประจำวัน มีการจัดวางป้ายรถประจำทางและซุ้มกันแดดกันฝน เพื่อให้พื้นที่สามารถรองรับเด็กนักเรียนและคนสัญจรมีการใช้งานที่สะดวก ด้านสถาปัตยกรรมออกแบบให้มีเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับพื้นที่ลานหน้าวัดราชบูรณะ ต้นไม้เดิมในบริเวณนี้คือ ต้นพะยอม ซึ่งมีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นต้นไม้ที่มีความเก่าแก่ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นประมาณ 1.00 เมตร สูงประมาณ 15.00 เมตร จึงใช้ต้นพะยอมเป็นแกนหลักในการออกแบบ

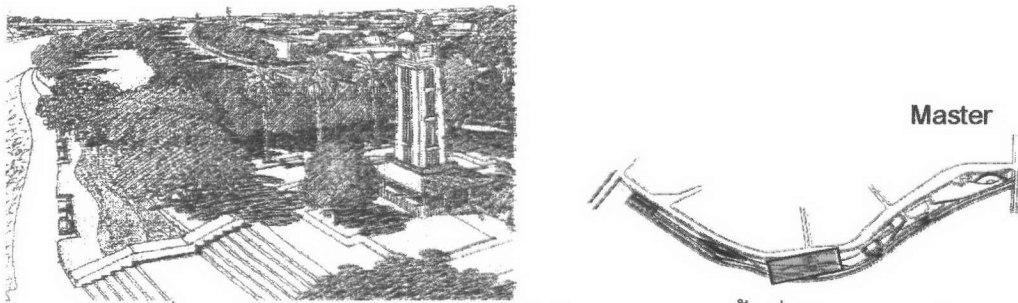
ภาพที่ 3.3-3 แสดงภาพตัวอย่างแนวความคิดในการออกแบบบ่อฝักรวมเรือ

เนื่องจากพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกับโรงเรียน และสถานที่ราชการอื่นๆ ส่งผลให้พื้นที่มีประชาชนเข้ามาใช้ในบริเวณนี้เป็นเวลาทุกวัน ทำให้พื้นที่นี้มีการใช้สอยประจำวันค่อนข้างมาก อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เข็รองรับกิจกรรมงานเทศกาลแข่งเรือประจำปีหรือเทศกาลอื่นๆ ทำให้มีการออกแบบที่เน้นให้เกิดประโยชน์การใช้สอยสูงสุด เพื่อรองรับกิจกรรมประจำวันและกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวด้วย

3. บริเวณลานหอนาฬิกา

พื้นที่บริเวณลานหอนาฬิกาอยู่ต่อเนื่องจากพื้นที่อ้อมจันทรมเรือลงมาทางฝั่งสะพานเอกาทศรถ ตรงข้ามกับแนวถนนนเรศวร พื้นที่นี้เปรียบเหมือนเป็นจุดกึ่งกลางของโครงการ และเป็นส่วนที่ค้ำน้ำโค้งให้ตลิ่งยื่นออก เป็นจุดที่มองเห็นได้ชัดเจนทั้งจากถนนพระองค์ดำและจากสะพานนเรศวร ผู้ออกแบบจึงกำหนดให้พื้นที่มีจุดรวมสายตา (Landmark) ต้นไม้เดิมคือ ต้นพะยอม เช่นเดียวกับบริเวณอ้อมจันทรมเรือ และมีต้นพิกุลขนาดใหญ่อยู่ในบริเวณลานซึ่งจัดให้เป็นหอนาฬิกา

องค์ประกอบที่สำคัญของพื้นที่คือ หอนาฬิกา ซึ่งอยู่ตรงกลางลาน โดยวางโครงการออกแบบให้หอนาฬิกาเป็นอาคารสูง 15.00 เมตร มีลักษณะทรงไทย หลังคามุงกระเบื้องดินเผา ตัวผนังกรุด้วยอิฐโบราณ บริเวณลานมีการตกแต่งด้วยพืชพรรณไม้ดอกต่างๆ เช่น บานบุรี แคระ เข็มพิษณุโลก ธรรมรักษา ฯลฯ ตัดแต่งให้มีรูปทรงที่น่าสนใจ สลับไปกับสนามหญ้าช่วยส่งเสริมให้ไม้พุ่มมีความเด่นชัดขึ้น ไม้ยืนต้นที่ปลูกเสริมเข้าไป ได้แก่ มะพร้าว ประดู่เหลือง กุ่มน้ำ ฯลฯ มีการปลูกมะพร้าวเป็นแถวอยู่ด้านในของลานและมีประดู่ขนานอยู่ด้านนอก เพื่อให้พื้นที่ในส่วนกลางโล่งสบาย และเข้าไปกับความสูงของหอนาฬิกา ทำให้สัดส่วนของพื้นที่ดูกลมกลืนกัน

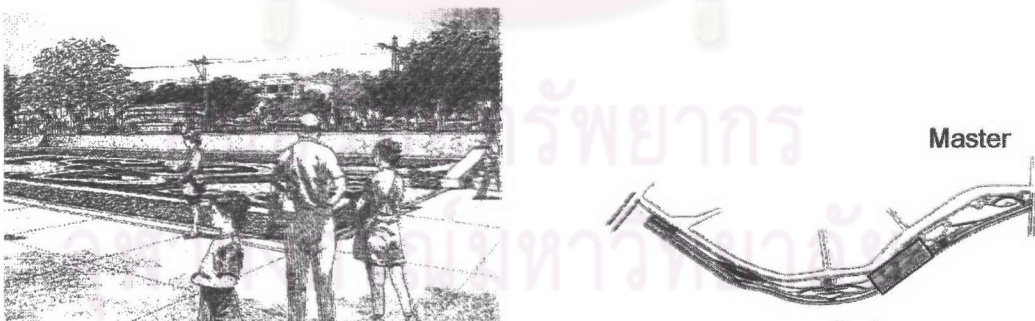

ภาพที่ 3.3-4 แสดงภาพของแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่บริเวณหอนาฬิกา

4. ลานไม้ดอกและสนามเด็กเล่น

พื้นที่ลานไม้ดอกและสนามเด็กเล่นต่อเนื่องจากส่วนของลานหอนาฬิกา ลงมาทางสะพานเอกาทศรถและอยู่ตรงข้ามกับที่ทำการไปรษณีย์เยื้องกับโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี พื้นที่ตั้งบริเวณนี้ค่อนข้างแคบ ส่งผลให้มีการออกแบบให้มีการใช้งานค่อนข้างน้อย โดยมีองค์ประกอบหลักอันแรกในพื้นที่คือ พื้นที่ที่เป็นลานไม้ดอก มีพรรณไม้ดอกนานาชนิดที่แตกต่างกันตัดแต่งให้มีความหลากหลาย เช่น เข็มพิษณุโลกดอกชมพู-ขาว หุบปลาซ่อน ไทรยอดทอง พุทธรักษาดอกสีส้ม เป็นต้น ทำให้บริเวณนี้สดใส และมีสีสัน ดูเป็นธรรมชาติ ต้นไม้เดิมมีอยู่ไม่มากนัก หรือต้นไม้ที่มีขนาดใหญ่ และมีความสำคัญมีจำนวนน้อย

พื้นที่ถูกออกแบบให้สามารถรองรับการใช้งานที่อาจล้นมาจากพื้นที่ลานพิพิธภัณฑ์ในช่วงเวลาที่มีเทศกาลหรืองานประจำปีต่างๆ ส่วนด้านข้างของบริเวณลานไม้ดอก ได้ถูกออกแบบให้เป็นพื้นที่สนามเด็กเล่นเพื่อรองรับสำหรับผู้ใหญ่และผู้ปกครองที่จะพาเด็กมาเล่นเครื่องเล่น โดยมีตำแหน่งค่อนข้างไปทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลกและต่อเนื่องมายังโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ทำให้พื้นที่สามารถรองรับกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 3.3-5 แสดงภาพของแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่

บริเวณลานไม้ดอกและสนามเด็กเล่น

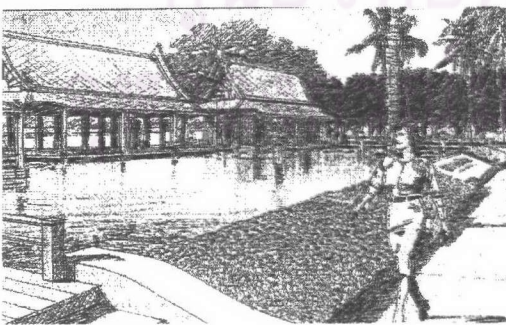
5. ลานพิพิธภัณฑ์ชาวแพ

พื้นที่ลานพิพิธภัณฑ์ชาวแพอยู่ต่อเนื่องจากส่วนของพื้นที่ลานไม้ดอกและสนามเด็กเล่น ลงมาทางบริเวณสะพานเอกาทศรถ ตรงข้ามกับแนวแกนถนนอาทิตยวงษ์ ที่มุ่งมาบรรจบกับพื้นที่โครงการริมแม่น้ำน่านเป็นบริเวณที่ต่อเนื่องกับสวนพื้นที่กิจกรรมในจังหวัด อยู่ตรงข้ามกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก ในพื้นที่นี้ออกแบบให้มีการขยายตลิ่งออกไปให้กว้างขึ้นจากเดิมเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้สอย และออกแบบให้มีพื้นที่ลาดแข็ง (Hardscape) ในพื้นที่ที่มีมุมมองสำคัญมาจากแนวถนนอาทิตยวงษ์ มุ่งเข้าสู่พื้นที่โครงการ ออกแบบให้เป็นตำแหน่งของสระบัวและน้ำพุ

ในส่วนของพื้นที่พิพิธภัณฑ์ชาวแพนี้ ผู้ออกแบบต้องการให้เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของชุมชนชาวแพจากน้ำขึ้นสู่บก โดยออกแบบให้พื้นที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วนที่แสดงความต่อเนื่องคือ

1. ส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่บนบกด้านติดถนน จัดให้เป็นพื้นที่แสดงถึงความเป็นมาของชุมชนชาวแพพิษณุโลก
2. ส่วนที่ต่อเนื่องจากหมู่เรือนไทย (อาคารพิพิธภัณฑ์ชาวแพ) ลงสู่แม่น้ำ ส่วนนี้เป็นเสมือนจุดเชื่อมต่อของชีวิตริมน้ำเข้าสู่ชีวิตที่อยู่บนผืนน้ำ ซึ่งก็คือ ชานหรือระเบียบที่เล่นระดับลดหลั่นลงสู่แม่น้ำ
3. ส่วนเรือนแพ คือ กลุ่มอาคารเรือนแพที่อยู่บนพื้นน้ำ เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ชุมชนน้ำอย่างแท้จริง ผู้ออกแบบต้องการให้มีอาคารเรือนแพจัดกลุ่มผูกติดกับหลักที่จัดเอาไว้ให้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ลงไปสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นธรรมชาติของชุมชนน้ำที่มีอยู่เดิมและที่คงอยู่ถึงปัจจุบัน

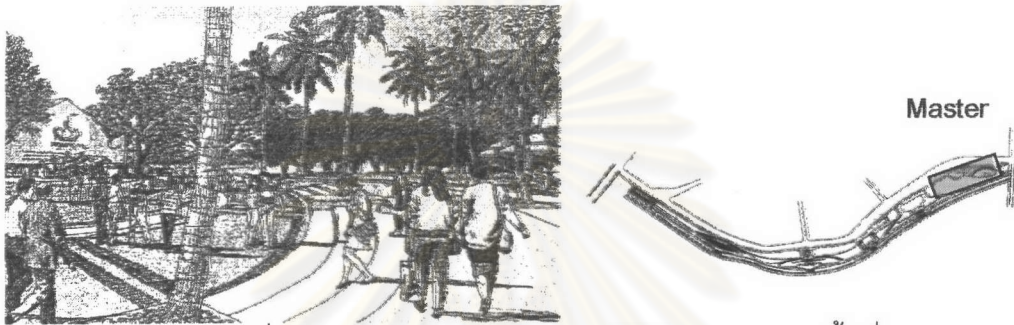
องค์ประกอบหลักภายในพื้นที่ได้แก่ กลุ่มอาคารเรือนไทย บ่อบัวบริเวณคอร์โดตรงกลาง และต้นไทรที่ปลูกเสริมสลับกับต้นหางนกยูง นนทรี และกุ่มน้ำ โดยพรรณไม้ที่ใช้จะมีรูปแบบที่ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดน้ำ

ภาพที่ 3.3-6 แสดงภาพของแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่พิพิธภัณฑ์ชาวแพ

6. ลานอเนกประสงค์และเวทีกลางแจ้ง

พื้นที่ลานอเนกประสงค์และเวทีกลางแจ้งอยู่ต่อเนื่องจากส่วนของพื้นที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ซึ่งพื้นที่ที่อยู่ต่อเนื่องกับส่วนการค้าของตัวเมืองจังหวัดพิษณุโลก จึงทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีการใช้งานค่อนข้างสูง และมีศักยภาพเพื่อรองรับความต่อเนื่องของการทำงานจากบริเวณอื่นโดยรอบ การออกแบบมีแนวความคิดให้พื้นที่มีการใช้งานที่เกิดประโยชน์สูงสุด และ มีความคล่องตัวที่ต่อเนื่อง มีมุมมองเปิดโล่งชัดเจน

ภาพที่ 3.3-7 แสดงภาพของแนวความคิดในการออกแบบพื้นที่
ลานอเนกประสงค์และเวทีกลางแจ้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย